Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

13 päivänä joulukuuta 2017*

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Iraniin kohdistuvat rajoittavat toimenpiteet, joiden tarkoituksena on estää ydinaseiden levittäminen – Varojen jäädyttäminen – Perusteluvelvollisuus – Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Sellaisen oikeussäännön, jolla annetaan yksityisille oikeuksia, riittävän ilmeinen rikkominen

Asiassa T-692/15,

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, kotipaikka Hampuri (Saksa), edustajinaan asianajajat M. Schlingmann ja M. Bever,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään M. Bishop ja J.-P. Hix,

vastaajana,

jota tukee

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi S. Bartelt ja R. Tricot, sittemmin Tricot ja T. Scharf,

väliintulijana,

jossa on kyse SEUT 268 artiklaan perustuvasta vaatimuksesta korvata vahinko, jonka kantaja väittää kärsineensä sen johdosta, että sen nimi on merkitty yhtäältä Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EY) N:o 423/2007 7 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanosta 26.7.2010 annetulla neuvoston täytäntöönpanoasetuksella (EU) N:o 668/2010 (EUVL 2010, L 195, s. 25) Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 19.4.2007 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 423/2007 (EUVL 2007, L 103, s. 1) liitteeseen V ja toisaalta Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EY) N:o 423/2007 kumoamisesta 25.10.2010 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 961/2010 (EUVL 2010, L 281, s. 1) asetuksen N:o 961/2010 liitteeseen VIII,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Frimodt Nielsen sekä tuomarit I. S. Forrester ja E. Perillo (esittelevä tuomari),

kirjaaja: E. Coulon,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

I Tosiseikat ja asian tausta

1 HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (jäljempänä HTTS tai kantaja) on ainoan yhtiömiehensä ja johtajansa N. Batenin maaliskuussa 2009 Saksan oikeuden mukaan perustama yhtiö. HTTS toimii laivameklarina ja alusten teknisestä hallinnosta vastaavana yrityksenä.

2 Käsiteltävä asia liittyy rajoittaviin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on painostaa Iranin islamilaista tasavaltaa lopettamaan ydinaseiden levittämistä edistävä ydinenergia-alan toiminta ja ydinasejärjestelmien kehittäminen (jäljempänä ydinaseiden levittäminen). Se liittyy erityisesti asioihin, joissa on kysymys toimenpiteistä, jotka on kohdistettu Islamic Republic of Iran Shipping Lines – nimiseen varustamoon (jäljempänä IRISL) ja tähän yhtiöön väitetysti yhteydessä oleviin luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin, joihin kuuluvat Euroopan unionin neuvoston mukaan muun muassa HTTS ja kaksi muuta varustamoa, Hafize Darya Shipping Lines (jäljempänä HDSL) ja Safiran Pyam Darya Shipping Lines (jäljempänä SAPID).

3 HTTS:n nimi merkittiin ensimmäisen kerran 26.7.2010 Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 19.4.2007 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 423/2007 (EUVL 2007, L 103, s. 1) liitteessä V olevaan luetteloon henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin rajoittavat toimenpiteet kohdistuvat, Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EY) N:o 423/2007 7 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanosta 26.7.2010 annetun neuvoston täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 668/2010 (EUVL 2010, L 195, s. 25) voimaantulon jälkeen. Tämän merkinnän osalta ei ole nostettu kumoamiskannetta. HTTS on sitä vastoin riitauttanut nimensä merkitsemisen Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EY) N:o 423/2007 kumoamisesta 25.10.2010 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 961/2010 (EUVL 2010, L 281, s. 1) liitteen VIII luetteloon henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin rajoittavat toimenpiteet kohdistuvat, joka toteutettiin pari kuukautta myöhemmin kyseisellä asetuksella, ja tämä merkintä on sittemmin kumottu unionin yleisessä tuomioistuimessa, joka katsoi, ettei sitä ollut perusteltu oikeudellisesti riittävällä tavalla (ks. jäljempänä 5 kohta).

4 Asetuksessa N:o 668/2010 perusteena HTTS:n nimen luetteloon merkitsemiselle oli pääasiallisesti, että se ”toim[i] HDSL:n puolesta Euroopassa”. Asetuksessa N:o 961/2010 perusteena oli, että se ”[oli] IRISL:n määräysvallassa ja/tai toim[i] sen puolesta”.

5 Unionin yleinen tuomioistuin kumosi 7.12.2011 annetussa tuomiossa HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) asetuksen N:o 961/2010 tämän yhtiön osalta, mutta 7.2.2012 alkavin vaikutuksin, jotta neuvosto saattoi tällä välin tarvittaessa täydentää perusteluja HTTS:n nimen uudelleen luetteloon merkitsemiselle. Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin totesi nimittäin, että siitä, että asetus N:o 961/2010 kumottaisiin välittömin vaikutuksin, voisi aiheutua vakavaa ja peruuttamatonta vahinkoa tällä asetuksella säädettyjen Iranin islamilaiseen tasavaltaan kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden tehokkuudelle, koska ”ei voida sulkea pois sitä, että rajoittavien toimenpiteiden kohdistaminen kantajaan on kuitenkin asiasisällöltään saattanut olla perusteltua” (tuomio 7.12.2011, HTTS v. neuvosto, T-562/10, EU:T:2011:716, 41 ja 42 kohta).

6 Unionin yleisen tuomioistuimen 7.12.2011 antaman tuomion HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) jälkeen neuvosto on jälleen merkinnyt kantajan nimen luetteloihin, minkä tämä jälkimmäinen on aina riitauttanut ja unionin yleinen tuomioistuin sittemmin myös aina kumonnut 12.6.2013 annetussa tuomiossa HTTS v. neuvosto (T-128/12 ja T-182/12, ei julkaistu, EU:T:2013:312) ja 18.9.2015 annetussa tuomiossa HTTS ja Bateni v. neuvosto (T-45/14, ei julkaistu, EU:T:2015:650).

7 Tässä vaiheessa on näin ollen muistutettava siitä, että unionin yleinen tuomioistuin on 16.9.2013 annetussa tuomiossa Islamic Republic of Iran Shipping Lines ym. v. neuvosto (T-489/10, EU:T:2013:453) vastaavasti kumonnut IRISL:n ja muiden varustamojen, kuten HDSL:n ja SAPID:n, nimen merkitsemisen niitä koskeviin luetteloihin sillä perusteella, että neuvoston esittämän näytön nojalla IRISL:n nimen merkitsemistä ei voitu pitää perusteltuna eikä tämän näytön nojalla näin ollen voitu perustella myöskään muihin varustamoihin, jotka oli merkitty luetteloihin niillä IRISL:ään olevien yhteyksien vuoksi, kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden hyväksymistä ja voimassa pitämistä.

8 Kantaja on esittänyt 23.7.2015 päivätyllä kirjeellään neuvostolle korvausvaatimuksen vahingosta, jonka se väittää kärsineensä siitä syystä, että sen nimi merkittiin alun perin ja myöhemmin uudelleen luetteloihin henkilöistä, jotka ovat yhteydessä IRISL:n toimintaan.

9 Tässä korvausvaatimuksessaan kantaja vetosi oikeuteensa saada korvausta aineellisista ja aineettomista vahingoista, joiden se katsoi aiheutuneen paitsi käsiteltävässä asiassa kyseessä olevien asetuksissa N:o 668/2010 ja 961/2010 päätettyjen luetteloon merkitsemisten perusteella, myös vahingoista, jotka aiheutuivat myöhempien luetteloon merkitsemisten ja uudelleen merkitsemisten perusteella (ks. edellä 6 kohta). Aineellisten vahinkojen kokonaismäärä oli väitetysti 11 928 939 euroa ja aineettomien vahinkojen määrä 250 000 euroa 26.7.2010 ja 18.9.2015 välisellä ajanjaksolla.

10 Neuvosto hylkäsi tämän pyynnön 16.10.2015 päivätyllä kirjeellä.

II Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

11 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 25.11.2015 toimittamallaan kannekirjelmällä käsiteltävänä olevan kanteen.

12 Euroopan komissio toimitti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 5.4.2016 asiakirjan, jossa se pyysi saada osallistua asian käsittelyyn väliintulijana tukeakseen neuvoston vaatimuksia. Seitsemännen jaoston puheenjohtaja hyväksyi tämän väliintulohakemuksen 13.5.2016 tehdyllä päätöksellä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 144 artiklan 4 kohdan nojalla.

13 Ilmoitus asian käsittelyn kirjallisen vaiheen päättymisestä annettiin 30.8.2016 tiedoksi asianosaisille. Asianosaiset eivät ole pyytäneet suullisen käsittelyn järjestämistä kolmen viikon kuluessa tästä tiedoksiannosta lukien työjärjestyksen 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

14 Unionin yleisen tuomioistuimen puheenjohtajan 5.10.2016 tekemän päätöksen mukaisesti nyt käsiteltävä asia annettiin uudelle esittelevälle tuomarille, joka kuuluu kolmanteen jaostoon.

15 Unionin tuomioistuin antoi 30.5.2017 tuomion Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (C-45/15 P, EU:C:2017:402), jossa hylättiin 25.11.2014 annetusta tuomiosta Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (T-384/11, EU:T:2014:986) tehty valitus ja liitännäisvalitus.

16 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi 8.6.2017 annetussa päätöksessä, joka annettiin asianosaisille tiedoksi seuraavana päivänä, että sillä on asian asiakirja-aineiston perusteella riittävät tiedot, ja päätti ratkaista kanteen ilman asian käsittelyn suullista vaihetta työjärjestyksen 106 artiklan 3 kohdan mukaisesti, koska asianosaiset eivät olleet tehneet tätä koskevaa pyyntöä (ks. edellä 13 kohta).

17 Tästä huolimatta kantaja on pyytänyt suullista käsittelyä unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 12.6.2017 toimittamallaan asiakirjalla erityisesti unionin tuomioistuimen 30.5.2017 annetun tuomion Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (C-45/15 P, EU:C:2017:402) julistamisen johdosta ja että unionin yleinen tuomioistuin kuulee prosessinjohtotoimena sen johtajaa ja ainoata yhtiömiestä Batenia, siltä osin kuin kysymys on erityisesti väitetyn aineellisen sekä aineettoman vahingon laajuudesta.

18 Unionin yleinen tuomioistuin on 20.6.2017 annetussa päätöksessä ensinnäkin vahvistanut 8.6.2017 annetun päätöksensä (ks. edellä 16 kohta). Siltä osin kuin kyseessä on kantajan pyyntö suullisen käsittelyn pitämisestä, unionin yleinen tuomioistuin on yhtäältä katsonut, että tämä pyyntö on esitetty asetetun määräajan päättymisen jälkeen (ks. edellä 13 kohta) ja toisaalta todennut, ettei asiassa ole tullut esiin uusia seikkoja, joiden perusteella tällainen suullinen käsittely voitaisiin tarvittaessa pitää. Unionin tuomioistuimen 30.5.2017 antamassa tuomiossa Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (C-45/15 P, EU:C:2017:402), johon kantaja on vedonnut suullisen käsittelyn pitämistä koskevan pyyntönsä tueksi, ainoastaan vahvistetaan 25.11.2014 annettu tuomio Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (T-384/11, EU:T:2014:986), eikä sen nojalla näin ollen voida perustella käsittelyn suullisen vaiheen aloittamista. Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole hyväksynyt Batenin kuulemista prosessinjohtotoimena koskevaa pyyntöä sillä perusteella, että sillä oli jo riittävät tiedot asiasta asiakirja-aineiston ja lainvastaisesta rajoittavasta toimenpiteestä aiheutuvan vahingon arviointia koskevan oikeuskäytännön perusteella (ks. vastaavasti jäljempänä 93 kohta).

19 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– velvoittaa neuvoston maksamaan kantajalle 2 513 221,50 euroa vahingonkorvausta siitä aiheutuneesta aineellisesta vahingosta ja henkisestä kärsimyksestä, että kantajan nimi on otettu asetuksen N:o 423/2007 liitteessä V ja asetuksen N:o 961/2010 liitteessä VIII olevaan henkilöiden, yhteisöjen ja elinten luetteloon (jäljempänä yhdessä riidanalaiset luettelot)

– velvoittaa neuvoston maksamaan viivästyskorkoa, jonka määrä lasketaan käyttäen perusteena Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioille vahvistamaa korkokantaa, jota korotetaan kahdella prosenttiyksiköllä, 17.10.2015 lukien

– velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

20 Neuvosto, jota komissio tukee, vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– jättää kanteen osittain tutkimatta ja katsoo joka tapauksessa, että se on täysin perusteeton

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

III Oikeudellinen arviointi

A Kanteen kohde

21 Kanteen kohteen osalta on ensinnäkin huomattava, että kantaja väittää asiallisesti vaativansa ”ensimmäiseksi” ainoastaan korvausta vahingoista, jotka aiheutuivat 26.7.2010 alkaen siitä, että sen nimi otettiin asetuksen N:o 423/2007 liitteessä V olevaan henkilöiden, yhteisöjen ja elinten luetteloon asetuksella N:o 668/2010, ja 25.10.2010 alkaen siitä, että sen nimi otettiin asetuksen N:o 961/2010 liitteessä VIII olevaan henkilöiden, yhteisöjen ja elinten luetteloon asetuksella N:o 961/2010 (ks. edellä 5 kohta).

22 Näin ollen vahingot, joista kantaja vaatii korvausta, eli vahingot, jotka johtuivat kahdesta edellä mainitusta luetteloon merkitsemisestä, aiheutuivat ajallisesti 26.7.2010 alkaen, jolloin kantajan nimi otettiin alun perin IRISL:ään yhteydessä olevien oikeushenkilöiden luetteloon, 23.1.2012 saakka, jolloin annettiin Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 961/2010 täytäntöönpanosta 23.1.2012 annettu neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 54/2012 (EUVL 2012, L 19, s. 1). Tänä jälkimmäisenä ajankohtana asetuksessa N:o 961/2010 päätetyn kantajan nimen luetteloon merkitsemisen oikeusvaikutukset nimittäin lakkasivat.

B Oikeudenkäyntiväite, joka koskee kantajan vahingonkorvauskanteen vanhentumista

23 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa, jota sovelletaan tämän perussäännön 53 artiklan nojalla käsittelyyn unionin yleisessä tuomioistuimessa, säädetään seuraavaa:

”Vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevissa asioissa on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille unionin tuomioistuimessa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle unionin toimielimelle. Viimeksi mainitussa tapauksessa asia on pantava vireille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 263 artiklan mukaisesti kahden kuukauden kuluessa; tarvittaessa sovelletaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 265 artiklan toisen kohdan määräyksiä – –”

24 Esittämättä muodollista oikeudenkäyntiväitettä erillisessä asiakirjassa neuvosto vaatii vastauksessaan, että kanne on jätettävä tutkimatta, koska Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa säädetty määräaika on päättynyt. Se väittää tältä osin, että kanne, joka nostettiin 25.11.2015, perustuu toimiin, jotka hyväksyttiin yli viisi vuotta aikaisemmin eli asetuksen N:o 668/2010 osalta 26.7.2010 ja asetuksen N:o 961/2010 osalta 25.10.2010.

25 Neuvosto katsoo joka tapauksessa, että kanne on jätettävä osittain tutkimatta, koska kantajan vahingonkorvauskanne on vanhentunut vahinkojen osalta, jotka ovat väitetysti aiheutuneet aikaisemmin kuin 25.11.2010 eli viisi vuotta ennen kanteen, jonka tämä jälkimmäinen on toimittanut unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 25.11.2015, nostamista.

26 Käsiteltävän asian olosuhteissa unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että prosessiekonomian ja hyvän oikeudenkäytön vuoksi on tarkasteltava ensin oikeudenkäynnin asiakysymyksiä lausumatta tässä vaiheessa kanteen vanhentumista koskevasta oikeudenkäyntiväitteestä (ks. vastaavasti tuomio 30.3.2006, Yedaş Tarim ve Otomotiv Sanayi ve Ticaret v. neuvosto ja komissio, T-367/03, EU:T:2006:96, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

C Asiakysymys

27 Aluksi siltä osin kuin kyseessä on kantajan väittämä Euroopan unionin lainvastainen menettely, joka johtaisi tämän jälkimmäisen sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen, kantaja vetoaa kahteen perusteeseen, jotka koskevat ensinnäkin perusteluvelvollisuuden rikkomista ja toiseksi niiden aineellisten edellytysten rikkomista, joiden nojalla kantajan nimi otettiin riidanalaisiin luetteloihin.

28 Ennen näiden kahden perusteen tutkimista on kuitenkin ensiksi muistutettava oikeuskäytännön kriteereistä, jotka koskevat toiminnan, josta kyseistä toimielintä moititaan, lainvastaisuuden arviointia vahingonkorvauskanteiden yhteydessä.

1. Alustavat huomautukset oikeuskäytännön kriteereistä, jotka koskevat lainvastaisuuden arviointia vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä

29 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pelkästään unionin oikeudellisen toimen lainvastaisuutta – esimerkiksi kumoamiskanteen yhteydessä – koskevan toteamuksen perusteella ei voida katsoa, vaikka kyseinen lainvastaisuus onkin sinänsä valitettava, että unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen edellytys, joka koskee jonkin sen toimielimen toiminnan lainvastaisuutta, on tällä perusteella automaattisesti täyttynyt. Jotta voidaan katsoa, että tämä edellytys täyttyy, oikeuskäytännössä edellytetään, että kantaja näyttää toteen ensinnäkin, että kyseessä ei ole pelkkä toimielimen toiminnan lainvastaisuus vaan kyseinen toimielin on rikkonut riittävän ilmeisesti oikeussääntöä, jolla on tarkoitus antaa yksityisille oikeuksia (ks. tuomio 4.7.2000, Bergaderm ja Goupil v. komissio, C-352/98 P, EU:C:2000:361, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kantajan on

seuraavaksi näytettävä toteen vastaavasti kahden muun unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymiselle asetetun välttämättömän edellytyksen täyttyminen eli todellisen vahingon syntyminen ja se, että tämän vahingon ja kyseisen lainvastaisuuden välillä on suora syy-yhteys.

30 Erityisesti rajoittavien toimenpiteiden osalta unionin tuomioistuin on täsmentänyt 30.5.2017 annetussa tuomiossa Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 62 kohta) vakiintuneen oikeuskäytäntönsä perusteella, että ”sen asianosaisen tehtävänä, joka veto[si] sopimussuhteen ulkopuoliseen unionin vastuuseen, [oli] esittää riittävät todisteet väitetyn vahingon olemassaolosta ja laajuudesta – – sekä kyseisen toimielimen menettelyn ja väitetyn vahingon välillä olevasta riittävän suorasta syy-yhteydestä”.

31 Näin ollen vastaavasti vakiintuneen oikeuskäytännön nojalla riittävän ilmeistä lainvastaisuutta koskevalla vaatimuksella pyritään erityisesti rajoittavien toimenpiteiden alalla välttämään se, että uhka siitä, että kyseessä oleva toimielin saattaisi joutua lopulta vastaamaan vahingoista, joita näiden toimien kohteena oleville henkilöille mahdollisesti aiheutuu, estäisi kyseistä toimielintä täyttämästä unionin ja sen jäsenvaltioiden yleisen edun mukaista tehtäväänsä kuitenkin siten, etteivät kyseisen toimielimen räikeiden ja anteeksiantamattomien laiminlyöntien seuraukset – varallisuusvahingot tai henkinen kärsimys – jäisi yksityisten vastattaviksi (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2007, Schneider Electric v. komissio, T-351/03, EU:T:2007:212, 125 kohta; tuomio 23.11.2011, Sison v. neuvosto, T-341/07, EU:T:2011:687, 34 kohta ja tuomio 25.11.2014, Safa Nicu Sepahan v. neuvosto, T-384/11, EU:T:2014:986, 51 kohta).

32 Näiden alustavien huomautusten jälkeen unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että on syytä tarkastella ensiksi kantajan esittämää toista kanneperustetta ja seuraavaksi ensimmäistä.

2. Toinen kanneperuste, joka koskee luetteloihin merkitsemiselle asetettujen aineellisten edellytysten rikkomista

a) Asianosaisten lausumat

33 Kantaja väittää ensinnäkin, ettei neuvosto ole perustellut riittävästi konkreettisilla tosiseikoilla kantajan nimen merkitsemistä riidanalaisiin luetteloihin. Se huomauttaa lisäksi, että 12.6.2013 annetussa tuomiossa, HTTS v. neuvosto (T-128/12 ja T-182/12, ei julkaistu, EU:T:2013:312) (ks. edellä 6 kohta) unionin yleinen tuomioistuin totesi, että Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EU) N:o 961/2010 kumoamisesta 23.3.2012 annetussa asetuksessa N:o 267/2012 (EUVL 2012, L 88, s. 1) oli ilmeinen arviointivirhe, koska neuvosto ei ollut osoittanut, että se oli IRISL:n tosiasiallisessa määräysvallassa.

34 Näin ollen kantaja väittää aluksi erityisesti 25.11.2014 annetun tuomion Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (T-384/11, EU:T:2014:986) nojalla, ettei neuvostolla ollut harkintavaltaa siltä osin kuin kyseessä oli sillä oleva velvollisuus näyttää toteen rajoittavien toimenpiteiden perusteltavuus, koska tämä perustui tämän jälkimmäisen velvollisuuteen kunnioittaa perusoikeuksia ja erityisesti oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan.

35 Joka tapauksessa neuvoston jälkikäteen esittämiä todisteita ja tietoja ei voida tässä vaiheessa ottaa huomioon eikä näin ollen sitä, että neuvosto rikkoi velvollisuuttaan näyttää toteen, että kantajan nimen ottaminen riidanalaisiin luetteloihin oli perusteltua näiden luetteloiden hyväksymisen hetkellä, voida korjata taannehtivasti.

36 Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin totesi 12.6.2013 annetun tuomion HTTS v. neuvosto (T-128/12 ja T-182/12, ei julkaistu, EU:T:2013:312) (ks. edellä 6 kohta) 55 kohdassa, että neuvosto oli myöntänyt, että asetuksen N:o 961/2010 antamisen hetkellä sillä ei ollut vielä käytettävissään merkityksellisiä tosiseikkoja, jotka se esitti myöhemmin, eikä niitä tosiseikkoja, jotka Saksan liittotasavalta esitti

väliintulijana menettelyssä, joka johti tämän tuomion antamiseen. Yhdistyneiden kansakuntien (YK) asiantuntijatyöryhmien vuosilta 2012 ja 2013 olevat raportit, joihin neuvosto vetosi käsiteltävässä asiassa, on niin ikään laadittu kyseisen asetuksen antamisen jälkeen.

37 Toissijaisesti kantaja huomauttaa vielä, että neuvoston asian T-182/12, HTTS v. neuvosto (ks. edellä 6 kohta) yhteydessä jälkikäteen esittämien seikkojen nojalla ei myöskään voida perustella kantajan nimen merkitsemistä riidanalaisiin luetteloihin. Nämä asiakirjat eivät joka tapauksessa ole luonteeltaan sellaisia, että niiden perusteella kantajan voitaisiin todeta olevan tosiasiallisesti IRISL:n ”omistuksessa tai määräysvallassa”. Nämä asiakirjat osoittavat ainoastaan, että kantaja toimi SAPID:n ja HDSL:n meklarina.

38 Toiseksi kantaja väittää 16.9.2013 annetun tuomion, Islamic Republic of Iran Shipping Lines ym. v. neuvosto (T-489/10, EU:T:2013:453) (ks. edellä 7 kohta) perusteella, että tämän tuomion mukaisesti kantajan nimen ottamista riidanalaisiin luetteloihin ei voida perustella yhtäältä kantajan ja toisaalta IRISL:n ja SAPID:n välisellä yhteydellä. Unionin tuomioistuin olisi nimittäin todennut edellä mainitussa tuomiossa nimenomaisesti, ettei neuvosto ollut osoittanut, että IRISL olisi suoraan osallistunut ydinaseiden levittämiseen.

39 Kaikkien näiden syiden nojalla kantaja toteaa, että neuvosto rikkoi selviä ja täsmällisiä oikeussääntöjä, jotka eivät aiheuta soveltamis- tai tulkintaongelmia ja jotka eivät liity erityisen monitahoiseen tilanteeseen. Neuvosto näin ollen rikkoi tavanomaisesti varovaisella ja huolellisella viranomaisella olevia velvollisuuksia, jotka perustuvat kriteereihin, jotka esitetään unionin tuomioistuinten vakiintuneessa oikeuskäytännössä, kuten tuomiossa 23.11.2011, Sison v. neuvosto (T-341/07, EU:T:2011:687, 36 ja 37 kohta); tuomiossa 25.11.2014, Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (T-384/11, EU:T:2014:986, 53 kohta) ja tuomiossa 18.2.2016, Jannatian v. neuvosto (T-328/14, ei julkaistu, EU:T:2016:86, 44 kohta).

40 Neuvosto puolestaan vetoaa aluksi vastauksessaan siihen, että väite, joka koskee velvollisuuden esittää näyttöä niistä perusteista, joilla kantajan nimi merkittiin riidanalaisiin luetteloihin, rikkomista, esitettiin liian myöhään, mistä syystä kyseessä on uusi kanneperuste, johon kantaja on vedonnut vasta vastausvaiheessa.

41 Asiakysymysten osalta neuvosto väittää komission, joka yhtyy sen esittämiin huomautuksiin, tukemana, ettei se ole toiminut riittävän ilmeisesti lainvastaisella tavalla ja kiistää kaikki kantajan esittämät väitteet.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

42 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 340 artiklan toisen kohdan mukainen vahingonkorvauskanne on itsenäinen oikeussuojakeino, joka eroaa kumoamiskanteesta siten, ettei sillä pyritä tietyn toimenpiteen poistamiseen vaan korvauksen saamiseen unionin toimielimen kolmannelle aiheuttamasta vahingosta (tuomio 2.12.1971, Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, 5/71, EU:C:1971:116, 3 kohta ja tuomio 18.9.2014, Georgias ym. v. neuvosto ja komissio, T-168/12, EU:T:2014:781, 32 kohta).

43 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 215 artiklalla, joka on tämän sopimuksen mukainen oikeudellinen perusta, jonka nojalla neuvosto voi toteuttaa rajoittavia toimenpiteitä luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä kohtaan, luodaan yhteys yhtäältä yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa (YUTP) koskevien EU-sopimuksen tavoitteiden, joita unionin ja jäsenvaltiot pyrkivät saavuttamaan (ks. erityisesti SEU 24 artiklan 3 kohta, jonka mukaan jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuullisuuden hengessä ja kunnioittavat unionin toimintaa tällä alalla), ja toisaalta unionin

toiminnan, johon kuuluu taloudellisten tai rajoittavien toimenpiteiden, jotka ovat tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, toteuttaminen EUT-sopimuksen mukaisesti, välillä (ks. vastaavasti tuomio 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, 89 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Tässä yhteydessä yksittäinen rajoittava toimenpide, jonka kohteena voi olla muu kuin valtiollinen yhteisö, kuten varojen jäädyttäminen, ei ole sinänsä neuvoston itsenäinen toimenpide, joka olisi tätä yhteisöä vastaan toteutetun rikosoikeudellisen tai hallinnollisen seuraamuksen luonteinen, vaan SEUT 215 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kyseisen tietyn politiikan toimeenpanemiseksi välttämätön toimenpide, jonka tarkoituksena on se, että unioni voi saavuttaa asteittain konkreettisen tavoitteen, johon se pyrkii kansainvälisissä suhteissaan, eli käsiteltävässä asiassa sen, että Iranin islamilainen tasavalta lopettaa ydinaseiden levittämisen.

45 On lisäksi todettava, että vastaavasti vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEU 21 artiklassa unionin ulkoiselle toiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämistä koskevan laajemman tavoitteen tärkeys voi oikeuttaa unionin tämän perustavanlaatuisen päämäärän toteuttamiseksi hyväksymien toimien täytäntöönpanemiseksi tehdyistä päätöksistä aiheutuvat huomattavatkin kielteiset seuraukset tietyille toimijoille (ks. vastaavasti tuomio 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, 150 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Näin ollen kyseisen toimielimen toiminnan arvioinnissa unionin yleisen tuomioistuimen, jossa taloudellinen toimija on nostanut vahingonkorvauskanteen, on ottaen erityisesti huomioon SEUT 215 artiklan 2 kohdan määräykset vastaavasti huomioitava tämä unionin ulkopolitiikan perustavanlaatuinen tavoite, paitsi jos tämä toimija voi osoittaa, ettei neuvosto ole räikeällä ja anteeksiantamattomalla tavalla noudattanut pakottavia velvollisuuksiaan tai että se on loukannut samalla tavalla unionissa tunnustettua perusoikeutta.

47 Näissä olosuhteissa ja ottaen erityisesti huomioon neuvoston hyväksymien rajoittavien toimenpiteiden ankaruuden asteittainen voimistuminen vastauksena Iranin islamilaisen tasavallan ydinaseiden levittämistoimintaan ajanjaksona, jolloin käsiteltävän asian perusteena olevat tosiseikat tapahtuivat, puuttumista HTTS:n taloudelliseen toimintaan ja sen vapauteen hallita omia rahoitusresurssejaan seurauksena varojen jäädyttämisestä kyseisellä rajoittavalla toimenpiteellä ei voida automaattisesti pitää perusteena unionin sopimussuhteen ulkopuolisen korvausvastuun syntymiselle. Lisäksi kriteerien mukaisesti, jotka on määritelty tuomioon 4.7.2000, Bergaderm ja Goupil v. komissio (C-352/98 P, EU:C:2000:361, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) (ks. edellä 29 kohta) perustuvassa oikeuskäytännössä, tuomioistuimen, joka käsittelee sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta, on voitava todeta, että käsiteltävässä asiassa kyseinen toimielin on tehnyt räikeitä ja anteeksiantamattomia laiminlyöntejä tai ilmeisiä arviointivirheitä, jotka koskevat asianomaisen väitettyjä yhteyksiä muihin kyseessä oleviin yhtiöihin, ensisijaisesti IRISL:ään.

48 Lisäksi neuvoston yhden tai useamman toimen, joista kantajan väittämät vahingot ovat johtuneet, mahdollista kumoamista, vaikka tällaisesta kumoamisesta päätettäisiin unionin yleisen tuomioistuimen tuomiossa, joka julistetaan ennen vahingonkorvauskanteen nostamista, ei voida pitää näyttönä, jota ei voida kumota, tämän toimielimen toimesta tapahtuneesta riittävän ilmeisestä rikkomisesta, jonka nojalla unionin vastuu voitaisiin todeta suoraan lain nojalla.

49 Lisäksi on todettava, että toisin kuin kumoamiskanne, sopimussuhteen ulkopuolista korvausvastuuta koskeva kanne voidaan nostaa viiden vuoden kuluessa sen seikan ilmenemisestä, josta kyseinen vahinko on aiheutunut. Näin ollen toimielimellä, jonka sopimussuhteen ulkopuolisesta korvausvastuusta on kysymys, on lähtökohtaisesti oikeus vedota kaikkiin puolestaan puhuviin merkityksellisiin seikkoihin, jotka ovat ilmenneet ennen sitä koskevan vahingonkorvauskanteen nostamista edellä mainitussa määräajassa, samoin kuin kantaja voi osoittaa kärsimänsä vahingon laajuuden ja merkittävyyden nojautumalla sen aiheutumisen hetkeä myöhäisempään näyttöön.

50 Siltä osin kuin kysymys on toimielimen mahdollisuudesta vedota kaikkiin puolestaan puhuviin merkityksellisiin seikkoihin, jotka ovat ilmenneet ennen sitä vastaan nostettua vahingonkorvauskannetta, on täsmennettävä, että tällä vastataan tarpeeseen siitä, että toimivaltainen tuomioistuin voi määritellä kontradiktorista periaatetta noudattaen kyseisten asianosaisten esittämien seikkojen merkityksen ratkaisun antamiseksi unionin mahdollisesta sopimussuhteen ulkopuolisesta korvausvastuusta. Tällainen mahdollisuus on erityisen perusteltu YUTP:n kaltaisella unionin toimialalla, jota tavoitteidensa ja sisältönsä luonteen vuoksi koskevat perussopimuksissa erityisesti vahvistetut säännöt ja menettelyt (ks. SEU 24 artiklan 1 kohdan toinen alakohta), joiden osalta on tarvittaessa otettava erityisesti huomioon unionin kansainvälisten toimien kohteena olevassa tilanteessa tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen osalta ajan kuluessa tapahtunut kehitys.

51 Tältä osin jos kyseisen toimielimen vahingonkorvauskanteen yhteydessä esittämää näyttöä pidettäisiin tehottomana sen hyväksyttyä EU-sopimuksen V osaston 2 luvun mukaisen päätöksen nojalla kyseisen SEUT 215 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun varojen jäädyttämistä koskevan toimen, tämä vaikeuttaisi vakavasti perussopimuksissa YUTP:n alalla unionin toimielimille myönnettyjen toimivaltuuksien, joiden nojalla ne voivat toteuttaa tämän politiikan toteuttamiseksi tarvittavia rajoittavia toimenpiteitä, tehokkaan käytön.

52 Näiden edellytysten toteamisen jälkeen käsiteltävässä asiassa on muistutettava aluksi siitä, että 7.12.2011 annetun tuomion HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) 41 ja 42 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että siitä, että asetus N:o 961/2010 kumottaisiin välittömin vaikutuksin, olisi voinut aiheutua vakavaa ja peruuttamatonta vahinkoa tällä asetuksella säädettyjen Iranin islamilaiseen tasavaltaan kohdistettujen rajoittavien toimenpiteiden tehokkuudelle, koska ”ei voida sulkea pois sitä, että rajoittavien toimenpiteiden kohdistaminen kantajaan on kuitenkin asiasisällöltään saattanut olla perusteltua”.

53 Näin ollen nyt käsiteltävän vahingonkorvauskanteen yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin ei voi jättää huomiotta merkityksellisiä perusteluja ja todisteita, joihin neuvosto on puolustuksekseen vedonnut osoittaakseen, että unionin sopimussuhteen ulkopuolisen korvausvastuun edellytykset eivät täyty.

54 Seuraavaksi kantajan ensimmäisen väitteen osalta, joka koskee niiden aineellisten edellytysten, joilla voidaan perustella sen nimen merkitsemistä riidanalaisiin luetteloihin sen ja IRISL:n taloudellisen toiminnan välillä olevan epäsuoran yhteyden vuoksi (ks. edellä 4 kohta), riittävän ilmeistä rikkomista, on todettava ensinnäkin, että sillä, että neuvoston mukaan tämä väite on esitetty liian myöhään (ks. edellä 40 kohta), ei ole merkitystä, koska kantaja on vahingonkorvauskanteensa nostamisesta lähtien nojautunut korvausvaatimuksensa perusteena erityisesti tähän väitteeseen, jonka on näin ollen katsottava loogisesti seuraavan tässä tarkastellusta kanneperusteesta.

55 Näin ollen siltä osin kuin on aluksi kysymys siitä, että yhtiön katsotaan olevan ”toisen yhteisön omistuksessa tai määräysvallassa”, minkä kantaja kiistää omalta osaltaan, koska se ei katso olevansa IRISL:n omistuksessa eikä määräysvallassa, riittää, että todetaan, että tällä määritelmällä ei ole käsiteltävässä asiassa samaa merkitystä kuin yleisesti katsoen yhtiöoikeudessa, kun kysymys on toisen kaupallisen yhteisön päätösvallan piiriin kuuluvan yhtiön taloudellisen vastuun määrittelystä.

56 Rajoittavan toimenpiteen lainmukaisuuden arvioinnissa tällä käsitteellä tarkoitetaan nimittäin tilannetta, jossa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka osallistuu kyseisen valtion ydinaseiden levittämistoimintaan, voi vaikuttaa toisen yhtiön, jonka kanssa se on liikesuhteissa, taloudellisiin valintoihin, vaikka näiden kahden taloudellisen yhteisön välillä ei olisi mitään varallisuuteen tai osakepääomaan liittyviä oikeudellisia yhteyksiä.

57 Tältä osin unionin tuomioistuin on toisaalta nimenomaisesti katsonut, että neuvoston oli arvioitava tapauskohtaisesti, onko tietty yhteisö toisen tahon ”omistuksessa tai määräysvallassa”, ottamalla huomioon muun muassa omistusosuuden tai määräysvallan ulottuvuuden kussakin tapauksessa, ja että

tällä toimielimellä on tältä osin tiettyä harkintavaltaa (tuomio 12.6.2013, HTTS v. neuvosto, T-128/12 ja T-182/12, ei julkaistu, EU:T:2013:312, 48 kohta ja tuomio 6.9.2013, Bateni v. neuvosto, T-42/12 ja T-181/12, ei julkaistu, EU:T:2013:409, 45 kohta; ks. vastaavasti myös tuomio 13.3.2012, Melli Bank v. neuvosto, C-380/09 P, EU:C:2012:137, 40–42 kohta).

58 Kuitenkin tiedot ja näyttö, jotka neuvosto on esittänyt käsiteltävässä asiassa, ovat olennaisia, riittävän täsmällisiä ja yhtäpitäviä todisteita, joiden perusteella voidaan todeta käsiteltävänä olevan vahingonkorvauskanteen osalta, että se, että HTTS ”[oli] IRISL:n määräysvallassa ja/tai toim[i] sen puolesta”, vaikuttaa vähintäänkin todennäköiseltä.

59 Näin ollen esimerkiksi sellaiset olosuhteet, kuten kantajan toiminta laivameklarina IRISL:ään läheisessä yhteydessä olevien yhteisöjen puolesta, joista eräät eli HDSL ja SAPID käyttivät IRISL:n niiden käyttöön luovuttamia aluksia, yhtäältä kantajan ja toisaalta HDSL:n ja SAPID:n sekä kantajan ja IRISL:n unionissa toimivan tytäryhtiön taloudelliset suhteet, jotka todetaan 31.12.2010 päivätyssä tarkastuskertomuksessa, kantajan johtajan Batenin toiminta aikaisemmin IRISL:n oikeudellisena johtajana ja lopuksi kantajan ja IRISL Europen yhteinen osoite, ovat yhdessä tosiseikkoja koskevia, merkityksellisiä ja yhtäpitäviä todisteita, joita kantaja ei ole riitauttanut, siitä, että kantajalla ja IRISL:lla on läheiset suhteet. Lisäksi kuten neuvosto muistuttaa, 12.6.2013 annetussa tuomiossa HTTS v. neuvosto (T-128/12 ja T-182/12, ei julkaistu, EU:T:2013:312, 56 kohta), unionin yleinen tuomioistuin on korostanut, että jollei se voisi käsiteltävänään olevan kumoamiskanteen yhteydessä ottaa huomioon Saksan liittotasavallan esittämiä tietoja, jotka vastaavat joltain osin edellä mainittuja todisteita, ei voitaisi sulkea pois sitä, että näiden tietojen perusteella voitaisiin ”niiden yksityiskohtaisen ja merkityksellisen luonteen vuoksi perustella kantajan nimen ottamista” riidanalaisiin luetteloihin.

60 Näin ollen kaikkien neuvoston käsiteltävässä asiassa esittämien seikkojen ja todisteiden nojalla tämä jälkimmäinen ei tehnyt kyseisen varojen jäädyttämistä koskevan toimen hyväksyessään räikeitä ja anteeksiantamattomia laiminlyöntejä tai ilmeisiä arviointivirheitä – siltä osin kuin kyseessä oli HTTS:n ja IRISL:n välisten kaupallisten suhteiden ulottuvuus ja HTTS:n osallistuminen IRISL:n kautta Iranin islamilaisen tasavallan ydinaseiden levittämistoimintaan – joilla voitaisiin perustella muiden unionin vastuulle asetettujen edellytysten täyttyessä HTTS:lle tämän johdosta aiheutuneiden vahinkojen korvaamista (ks. edellä 59 kohta). Joka tapauksessa kantaja ei ole esittänyt riittävän konkreettisia ja merkityksellisiä todisteita, joiden nojalla neuvoston voitaisiin todeta tehneen tällaisia vakavia ja anteeksiantamattomia laiminlyöntejä.

61 Tästä seuraa, että ensimmäinen väite, joka koskee luetteloon merkitsemistä koskevien aineellisten edellytysten riittävän ilmeistä rikkomista siltä osin kuin neuvosto ei olisi todennut riittävien todisteiden perustella, että kantaja oli IRISL:n määräysvallassa, on hylättävä.

62 Toisen väitteen osalta, joka koskee sitä, että HTTS:n nimen riidanalainen merkitseminen riidanalaisiin luetteloihin ei ollut perusteltua tällä kertaa siitä syystä, että unionin yleinen tuomioistuin kumosi IRISL:n ja muiden varustamojen, kuten HDSL:n ja SAPID:n, nimien luetteloon merkitsemisen, on jälleen todettava (ks. edellä 48 kohta), että yksin näiden jälkimmäisten kumoamisten perusteella ei sinänsä voida todeta, että HTTS:n nimen edellä mainittu merkitseminen riidanalaisiin luetteloihin olisi tapahtunut riittävän ilmeisesti lainvastaisella tavalla, joka johtaisi vastaavasti unionin korvausvastuuseen.

63 Tältä osin on muistettava, että silloin, kun kantajan nimi merkittiin riidanalaisiin luetteloihin ensin asetuksella N:o 668/2010 ja sitten asetuksella N:o 961/2010, IRISL:n, HDSL:n ja SAPID:n nimien luetteloon merkitsemistä ei ollut vielä kumottu. Näin ollen on erityisesti todettava, että neuvosto esittää perustellusti, että käsiteltävässä asiassa IRISL:n nimen luetteloon ottaminen perustui pääasiallisesti YK:n turvallisuusneuvoston pakotekomitean raporttiin, jossa todettiin tämän yhtiön syyllistyneen turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla 147(2007) asetetun asevientikiellon ilmeisiin loukkauksiin. Näin ollen tämän raportin päätelmien perusteella toteamusta, jonka mukaan IRISL osallistui Iranin islamilaisen tasavallan ydinaseiden levittämistoimintaan, ei voida pitää käsiteltävän

vahingonkorvausasian yhteydessä ilmeisen virheellisenä, mitä kantaja ei ole toisaalta edes perustellusti kiistänyt. Näin ollen sillä perusteella, että IRISL:n, SAPID:n ja HDSL:n nimien luetteloon merkitseminen kumottiin myöhemmin, mihin kantaja on tässä vedonnut, ei voida katsoa, että neuvosto olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen, jota olisi pidettävä niin vakavana ja anteeksiantamattomana, että se johtaisi unionin sopimussuhteen ulkopuoliseen korvausvastuuseen.

64 Tässä tilanteessa neuvostoa ei voida viime kädessä moittia siitä, että se olisi tehnyt – nojautuessaan kantajan nimen riidanalaisten luetteloon merkitsemisten osalta tämän jälkimmäisen ja IRISL:n välisiin yhteyksiin – sellaisen virheen, jota tavanomaisesti varovainen ja huolellinen viranomainen, jolle perussopimuksissa on annettu sen kaltaisia erityisiä toimivaltuuksia, kuten rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden, jota Iranin islamilaisen tasavallan ydinaseiden levittämistoiminta voi vaarantaa, ylläpitämisen turvaamiseen liittyvien unionin toimien yhteydessä tarpeelliseksi katsottujen rajoittavien toimenpiteiden hyväksymisen, ei olisi vastaavassa tilanteessa tehnyt (ks. edellä 44 kohta).

65 Tästä seuraa, että toista väitettä, joka koskee sitä, että kantajan nimen ottaminen riidanalaisiin luetteloihin oli lainvastaista sen jälkeen, kun IRISL:n, HDSL:n ja SAPID:n nimien luetteloon merkitseminen kumottiin taannehtivasti, ei voida myöskään hyväksyä, joten kantajan toinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

66 Edellä olevan johdosta on nyt tarkasteltava edellä esitettyjen toteamusten valossa kantajan vahingonkorvausvaatimuksensa tueksi esittämää ensimmäistä kanneperustetta.

3. Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä

a) Asianosaisten lausumat

67 Osoittaakseen, että riidanalaisia merkintöjä koskevan perusteluvelvollisuuden väitetty laiminlyönti merkitsee sellaisen oikeussäännön, jolla on tarkoitus antaa yksityisille oikeuksia, riittävän ilmeistä rikkomista, kantaja vetoaa tämän kanneperusteen tueksi lähinnä 7.12.2011 annettuun tuomioon HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716), jossa kumotaan perusteluvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi sen nimen ottaminen asetuksen N:o 961/2010 liitteessä VIII olevaan luetteloon (ks. edellä 5 kohta). Kantaja toteaa pääasiallisesti, että tässä tuomiossa unionin yleinen tuomioistuin on erityisesti korostanut sitä, että perusteluvelvollisuus on unionin oikeuden yleinen periaate, josta voidaan poiketa vain pakottavista syistä. Näin ollen asianomaiselle olisi pitänyt lähtökohtaisesti antaa tiedoksi perusteet sen nimen luetteloon ottamiselle samanaikaisesti sille vastaisen toimen kanssa.

68 Kantaja esittää vastauksessaan lisäksi ensimmäistä kertaa tämän kanneperusteen tueksi väitteen, jonka mukaan perusteluvelvollisuuden sekä niiden erityisten ja konkreettisten syiden, joiden vuoksi sen nimi otettiin riidanalaisiin luetteloihin, tiedoksiannon laiminlyönti loukkasi käsiteltävässä asiassa myös sen oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan. Neuvosto näin ollen loukkasi unionin oikeuden perustavanlaatuista sääntöä, jolla suojataan yksityisiä ja jonka noudattamatta jättäminen on omiaan johtamaan unionin vastuuseen.

69 Nyt käsiteltävässä asiassa perustelut ovat erityisen puutteellisia ja merkitsevät näin ollen vakavaa ja anteeksiantamatonta laiminlyöntiä neuvoston taholta, koska ennen 7.12.2011 annetun tuomion HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) julistamista kyseinen toimielin ei esittänyt mitään näyttöä, joka tukisi HTTS:n nimen ottamista asetuksen N:o 961/2010 liitteeseen VIII. Tältä osin kantaja vetoaa erityisesti 10. ja 13.9.2010 päivättyihin kirjeisiinsä, joissa se pyysi neuvostoa harkitsemaan uudelleen päätöstään, joka koski sen nimen merkitsemistä riidanalaisiin luetteloihin, ja toimitti neuvostolle eräitä asiaa koskevia asiakirjoja, ja 23.11.2010 päivättyyn kirjeeseensä, jossa se pyysi mahdollisuutta tutustua itseään koskevaan asiakirja-aineistoon.

70 Lopuksi neuvosto loukkasi kantajan oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, koska jokaisen tuomion, jossa sen nimen merkitseminen riidanalaisiin luetteloihin kumottiin, jälkeen HTTS:n nimi otettiin välittömästi uudelleen näihin luetteloihin perusteilla, joita oli ainoastaan vähän muutettu alun perin esitettyihin nähden. Tämä neuvoston toiminta heijasti jälleen tapaa, jolla tämä toimielin oli jatkuvasti suhtautunut kantajaan.

71 Neuvosto, jota komissio tukee, kiistää nämä väitteet.

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

72 Ennen kantajan ensimmäiseen kanneperusteeseen liittyvien väitteiden asiakysymysten tarkastelua on tutkittava menettelyn osalta neuvoston oikeudenkäyntiväitettä, joka koskee sitä, että kantaja on vedonnut väitteisiin, jotka koskevat yhtäältä tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden loukkaamista ja toisaalta riidanalaisiin luetteloihin ottamisen perusteltavuutta koskevan näytön puutteellisuutta, vasta vastausvaiheessa, joten nämä väitteet on esitetty liian myöhään.

1) Väitteen, joka koskee ensinnäkin tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden loukkaamista, esittäminen liian myöhään

73 Tältä osin on aluksi hylättävä tehottamana kantajan väite, joka koskee sitä, että neuvosto on automaattisesti ottanut sen nimen riidanalaisiin luetteloihin huolimatta 7.12.2011 annetusta kumoamistuomiosta HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) ja 12.6.2013 annetusta kumoamistuomiosta HTTS v. neuvosto (T-128/12 ja T-182/12, ei julkaistu, EU:T:2013:312) (ks. edellä 70 kohta). Käsiteltävässä asiassa, sellaisena kuin se on kantajan itsensä ajallisesti rajaamana, ei nimittäin pyritä vaatimaan korvausta vahingosta, joka kantajalle aiheutui sen nimen uudelleen luetteloihin merkitsemisestä kunkin tuomion antamisen jälkeen, vaan vahingoista, jotka kantajalle aiheutuivat 26.7.2010–23.1.2012 (ks. edellä 22 kohta). Näin ollen käsiteltävässä asiassa neuvoston toiminnalla 23.1.2012 jälkeen ei ole mitään merkitystä.

74 Neuvoston väitteen osalta, joka koskee kantajan vastausvaiheessa esittämän kahden täydentävän väitteen liian myöhäistä esittämistä, on todettava ensinnäkin, että HTTS on kanteessa selvästi tarkastellut yhdessä perusteluvelvollisuutta, joka koskee sen nimen merkitsemistä IRISL:n toimintaan yhteydessä olevista henkilöistä laadittuihin luetteloihin ja neuvoston velvollisuutta antaa sille tiedoksi näiden merkintöjen perusteet (ks. edellä 67 kohta).

75 Kuitenkin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tehokkaan oikeussuojan periaate merkitsee, että unionin toimielin, joka antaa toimen, jossa kohdistetaan johonkin henkilöön tai muuhun kuin valtiolliseen yhteisöön rajoittavia toimenpiteitä, on velvollinen ilmoittamaan tämän toimen perusteet mahdollisuuksien mukaan joko sinä ajankohtana, jona toimi annetaan, tai ainakin niin pian kuin mahdollista tämän jälkeen, erityisesti, jotta nämä henkilöt tai muut kuin valtiolliset yhteisöt voivat käyttää tehokkaasti kanneoikeuttaan (tuomio 16.11.2011, Bank Melli Iran v. neuvosto, C-548/09 P, EU:C:2011:735, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 18.7.2013, komissio ym. v. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, 100 kohta).

76 Asianomaiselle vastaisen toimen perusteluvelvollisuuden, joka liittyy läheisesti puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteeseen, tarkoituksena on nimittäin yhtäältä antaa asianomaiselle riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko toimi asianmukainen vai onko siinä mahdollisesti sellainen virhe, jonka perusteella sen pätevyys voidaan riitauttaa unionin tuomioistuimissa, ja toisaalta antaa unionin tuomioistuimille mahdollisuus valvoa mahdollisimman kattavasti toimen laillisuutta (tuomio 15.11.2012, neuvosto v. Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, 49 kohta; tuomio 18.2.2016, neuvosto v. Bank Mellat, C-176/13 P, EU:C:2016:96, 74 kohta ja tuomio 11.7.2007, Sison v. neuvosto, T-47/03, ei julkaistu, EU:T:2007:207, 185 kohta).

77 Lisäksi koska asianomaisella ei ole oikeutta tulla kuulluksi ennen häntä koskevan varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämistä koskevan ensimmäisen päätöksen tekemistä, perusteluvelvollisuuden noudattaminen on sitäkin tärkeämpää, koska se on asianomaisen ainoa tae siitä, että hän voi ainakin kyseisen päätöksen tekemisen jälkeen käyttää tehokkaasti käytettävissään olevia oikeussuojakeinoja riitauttaakseen mainitun päätöksen laillisuuden (tuomio 15.11.2012, neuvosto v. Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, 51 kohta; tuomio 12.12.2006, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran v. neuvosto, T-228/02, EU:T:2006:384, 140 kohta ja tuomio 11.7.2007, Sison v. neuvosto, T-47/03, ei julkaistu, EU:T:2007:207, 187 kohta).

78 Näin ollen erityisesti edellä 75–77 kohdassa mainitun oikeuskäytännön nojalla perusteluvelvollisuudella ja asianomaisen vastaavalla oikeudella saada tiedoksi erityiset ja konkreettiset perusteet, joiden nojalla sen nimi otettiin kyseisiin luetteloihin, pyritään takaamaan paitsi puolustautumisoikeuksien myös tehokkaan oikeussuojan periaatteen kunnioittaminen.

79 Näin ollen käsiteltävässä vahingonkorvausasiassa on katsottava, että kantajan ainoastaan vastausvaiheessa esittämällä väitteellä, joka koskee tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden loukkaamista, on kehitetty edelleen menettelyn aikana ensimmäistä kanneperustetta, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja asianomaisen oikeutta saada tiedoksi erityiset ja konkreettiset perusteet, joiden nojalla sen nimi otettiin kyseisiin luetteloihin (ks. edellä 74 kohta). Näin ollen tätä väitettä ei ole pidettävä uutena perusteena, johon kantaja olisi vedonnut liian myöhään.

2) Väitteen, joka koskee toiseksi sitä, ettei neuvosto ole antanut näyttöä tiedoksi, esittäminen liian myöhään

80 Kantaja moittii neuvostoa siitä, ettei se ole esittänyt näyttöä perusteista, joiden nojalla kantajan nimi otettiin riidanalaisiin luetteloihin. Tältä osin kantaja viittaa erityisesti 23.11.2010 päivättyyn kirjeeseensä (ks. edellä 69 kohta). Kantaja vetoaa tällä väitteellään pääasiallisesti siihen, että neuvosto on loukannut sen oikeutta saada tutustua asiakirjoihin.

81 Tämän seikan osalta on nimittäin muistettava, että unionin yleinen tuomioistuin totesi 7.12.2011 annetun tuomion HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) 19 kohdassa asian taustan yhteydessä, että neuvosto ei tosiasiassa vastannut kantajan 23.11.2010 päivättyyn kirjeeseen ennen kanteen nostamista asiassa T-562/10. Unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli kuitenkin tässä tuomiossa ainoastaan kanneperustetta, joka koski perustelujen puutteellisuutta, ottamatta siten huomioon toista perustetta, joka koski asiakirjoihin tutustumista koskevalle oikeudelle asetettujen edellytysten noudattamista.

82 Kantaja ei ole kuitenkaan riitauttanut kanteessaan sitä, että neuvosto hylkäsi sen pyynnön saada tutustua asiakirjoihin, joten tämä väite on jätettävä tutkimatta työjärjestyksen 84 artiklan 1 kohdan mukaisesti siltä osin kuin sitä on pidettävä uutena perusteena, joka ei perustu ainoastaan asian käsittelyn aikana ilmenneisiin oikeudellisiin seikkoihin ja tosiseikkoihin, vaikka se on esitetty tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden mahdollisen loukkaamisen yhteydessä.

83 Koska tämä menettelyä koskeva väite on jätetty tutkimatta, on nyt tarkasteltava kantajan ensimmäisen kanneperusteen asiakysymystä.

3) Ensimmäisen kanneperusteen perusteltavuus

84 Koska asianosaisten tämän kanneperusteen osalta esittämät väitteet on esitetty tiivistettynä edellä 67–71 kohdassa, tässä yhteydessä on riittävää muistuttaa ensinnäkin siitä, että asetuksessa N:o 668/2010 perusteena HTTS:n nimen ottamiselle asetuksen N:o 423/2007 liitteeseen V oli se, että kantaja "[t]oim[i] HDSL:n puolesta Euroopassa" ja HDSL-yhtiön nimen ottamiselle riidanalaisiin luetteloihin puolestaan se, että se "[t]oim[i] IRISL:n puolesta suorittaen konttikuljetuksia IRISL:n

omistamilla aluksilla”. Lopuksi asetuksessa N:o 961/2010 perusteena sille, että HTTS:n nimi otettiin tämän asetuksen liitteeseen VIII, oli se, että se ”[oli] IRISL:n määräysvallassa ja/tai toim[i] sen puolesta” (ks. edellä 4 kohta).

85 Näiden riidanalaisiin luetteloihin merkitsemistä koskevien perusteiden mukaisesti siltä osin kuin kyseessä on perusteluvelvollisuuden, joka koskee kantajan nimen ottamista alun perin asetuksen N:o 668/2010 liitteenä olevaan luetteloon, laiminlyönti, on ensinnäkin todettava, että kantaja nojautuu 7.12.2011 annetun tuomion HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) selvästi virheelliseen tulkintaan. Tämä tuomio koskee nimittäin ainoastaan asetuksen N:o 961/2010, joka koskee kantajan nimen merkitsemistä kyseisen asetuksen liitteenä olevaan luetteloon, pätevyyttä, eikä unionin yleinen tuomioistuin ole miltään osin lausunut asetuksessa N:o 668/2010 päätettyä kantajan nimen alkuperäistä luetteloon merkitsemistä koskevien perustelujen riittämättömyydestä. Tältä osin riittää pelkästään kyseisen tuomion perustelujen sanamuotoon tutustuminen. Tämän tuomion 39 kohta kuuluu nimittäin seuraavasti:

”Näissä olosuhteissa on katsottava, että neuvosto näyttää laiminlyöneen SEUT 296 artiklan toisen kohdan ja asetuksen N:o 961/2010 36 artiklan 3 kohdan mukaisen perusteluvelvollisuuden. Ensimmäinen kanneperuste [joka koskee tämän asetuksen perustelujen puutteellisuutta] on siis perusteltu ja se on näin ollen hyväksyttävä.”

86 Joka tapauksessa koska asetuksen N:o 668/2010 lainmukaisuutta ei ole riitautettu kumoamiskanteella (ks. edellä 3 kohta), se, että kantaja osoittaa käsiteltävänä olevan korvauskanteen yhteydessä, että tämä rajoittava toimenpide on lainvastainen, on edellytyksenä sille, että unionin yleinen tuomioistuin voi, olettaen, että unionin sopimussuhteen ulkopuolisen korvausvastuun muut edellytykset täyttyvät – mitä ei ole osoitettu – määrätä neuvoston korvaamaan kantajan väittämät vahingot (ks. edellä 29 kohta). Sen perusteella, että kantaja viittaa käsiteltävässä asiassa 7.12.2011 annettuun tuomioon, HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) (ks. edellä 67 kohta), ei nimittäin voida todeta, että riittävän ilmeistä lainvastaisuutta koskeva edellytys täyttyisi siltä osin kuin kyseessä on kantajan nimen alkuperäinen merkitseminen riidanalaiseen luetteloon asetuksella N:o 668/2010, sillä tätä tointa on sitä vastoin pidettävä lainmukaisena, koska kumoamiskannetta ei ole nostettu, siihen saakka, kunnes toisin osoitetaan.

87 Seuraavaksi asetuksen N:o 961/2010 osalta on kiistatonta, että unionin yleinen tuomioistuin kumosi tämän toimen kantajan osalta 7.12.2011 annetulla tuomiolla HTTS v. neuvosto (T-562/10, EU:T:2011:716) perustelujen, jotka koskevat kantajan nimen ottamista tämän asetuksen liitteenä olevaan luetteloon, puutteellisuuden vuoksi.

88 Joka tapauksessa tämän asetuksen kumoamiseen tarvittaessa perustuvan unionin sopimussuhteen ulkopuolisen korvausvastuun syntymisen osalta vakiintuneessa oikeuskäytännössä todetaan lähtökohtaisesti, että toimen perustelujen puutteellisuus ei aiheuta unionin vahingonkorvausvastuuta (tuomio 11.7.2007, Sison v. neuvosto, T–47/03, ei julkaistu, EU:T:2007:207, 238 kohta).

89 Näin ollen käsiteltävän vahingonkorvauskanteen yhteydessä kyseessä olevan rajoittavan toimenpiteen lainmukaisuutta on joka tapauksessa arvioitava myös muiden perustelujen valossa, joihin neuvosto on vedonnut Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun päätöksen 2010/413/YUTP muuttamisesta 23.1.2012 annetussa päätöksessään 2012/35/YUTP (EUVL 2012, L 19, s. 22), jolla kantajan nimi pysytettiin Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja yhteisen kannan 2007/140/YUTP kumoamisesta 26.7.2010 annetun neuvoston päätöksen 2010/413/YUTP (EUVL 2010, L 195, s. 39) liitteenä olevassa luettelossa seuraavalla perusteella:

”IRISL:n määräysvallassa ja/tai toimii sen puolesta. HTTS on rekisteröity samaan osoitteeseen kuin IRISL Europe GmbH Hampurissa, ja sen johtaja – – Ba[t]eni työskenteli aikaisemmin IRISL:ssa.”

90 Näiden täydentävien perustelujen nojalla käsiteltävänä olevan kanteen yhteydessä, jolla vaaditaan korvausta kantajan 26.7.2010–23.1.2012 kärsimistä vahingoista, yhtäältä kantaja voi ymmärtää ne perusteet, joiden vuoksi sen nimi merkittiin riidanalaisiin luetteloihin kyseisellä ajanjaksolla, ja toisaalta unionin yleinen tuomioistuin voi arvioida kokonaisuudessaan niitä syitä, joista asianosaisten ja väliintulijan mukaan aiheutuivat ne vahingot, jotka kantaja katsoo kärsineensä edellä mainitulla ajanjaksolla.

91 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että käsiteltävä kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

92 Kanne on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan eikä ole tarpeen tutkia unionin vahingonkorvausvastuun muiden edellytysten täyttymistä tai ottaa kantaa vanhentumista koskevaan oikeuskäyntiväitteeseen.

93 Tässä tilanteessa ei ole tarpeen hyväksyä kantajan prosessinjohtotoimea koskevaa pyyntöä kuulla todistajana sen johtajaa ja ainoata yhtiömiestä.

IV Oikeudenkäyntikulut

94 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

95 Työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan nojalla toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista kuluistaan.

96 Koska kantaja on hävinnyt asian, se vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se velvoitetaan korvaamaan neuvoston oikeudenkäyntikulut viimeksi mainitun vaatimusten mukaisesti. Komissio vastaa kuitenkin omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan unionin neuvoston oikeudenkäyntikulut.

3) Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Frimodt Nielsen Forrester Perillo

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä joulukuuta 2017.

Allekirjoitukset

Sisällys

I Tosiseikat ja asian tausta 2

II Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset 3

III Oikeudellinen arviointi 4

A Kanteen kohde 4

B Oikeudenkäyntiväite, joka koskee kantajan vahingonkorvauskanteen vanhentumista 5

C Asiakysymys 5

1. Alustavat huomautukset oikeuskäytännön kriteereistä, jotka koskevat lainvastaisuuden arviointia vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä 5

2. Toinen kanneperuste, joka koskee luetteloihin merkitsemiselle asetettujen aineellisten edellytysten rikkomista 6

a) Asianosaisten lausumat 6

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 7

3. Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä 11

a) Asianosaisten lausumat 11

b) Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 12

1) Väitteen, joka koskee ensinnäkin tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden loukkaamista, esittäminen liian myöhään 12

2) Väitteen, joka koskee toiseksi sitä, ettei neuvosto ole antanut näyttöä tiedoksi, esittäminen liian myöhään 13

3) Ensimmäisen kanneperusteen perusteltavuus 13

IV Oikeudenkäyntikulut 15